

«Τουριστικές
Προκλήσεις στην
ΠΙΝ και ο ρόλος
των θαλάσσιων
προστατευόμενων
περιοχών»

Καθ. Γιάννης Σπιλάνης
Διευθυντής Εργαστηρίου
Τοπικής και Νησιωτικής
Ανάπτυξης

ΘΑΛΑΣΣΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΠΑΡΑΚΤΙΩΣ
ΑΠΕΙΛΕΣ
ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ

Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές
& Ανθρώπινη Δραστηριότητα (Αλιεία Τουρισμός)

Τα ερωτήματα – πιθανά προβλήματα

- Οι κάτοικοι συναισθάνονται τον μεγάλο αριθμό τουριστών ως «πίεση»;
- Τι εννοούμε ισχυρή τουριστική πίεση; Η έννοια του ότι ξεπερνιέται το όριο της «φέρουσας ικανότητας».
- Θεωρία του «αόρατου βάρους» του τουρισμού -> [Destinations at Risk: The Invisible Burden of Tourism](#). Υπάρχει πράγματι πρόβλημα και πως το κάνουμε εμφανές ώστε να το διαχειριστούμε;
- Όταν σε ένα νησί διαπιστώνεται πρόβλημα τουριστικής πίεσης σε κάποιο μνημείο/εμβληματικό σημείο, αυτό τότε σηματοδοτεί ένα συνολικότερο πρόβλημα τουριστικής πίεσης και διαχείρισης για ολόκληρο το νησί;
- Διαφορετική προσέγγιση στα αστικά κέντρα/ πόλεις που δέχονται τουριστική πίεση και διαφορετική στα νησιά όπως τα Ιόνια.

Η μη βιωσιμότητα του τουρισμού των 3S και του real estate σε έναν κόσμο που αλλάζει

Βασίζεται στη διαρκή μεγέθυνση που έχει δεν όρια και όχι στη βιώσιμη διαχείριση των προορισμών

- **Οικονομία:**

- Η μετακίνηση του βάρους της κερδοφορίας από τη παραγωγή στην αρχική επένδυση.
- Τα «προβληματικά» ανά διανυκτέρευση έσοδα & η κερδοφορία των επιχειρήσεων

- **Κοινωνία:**

- **Απασχόληση:** η συνεχής υποβάθμιση των συνθηκών εργασίας οδήγησε σε μαζική «έξοδο» με αφορμή την πανδημία
- **Κοινωνική αποδοχή:** η εμφάνιση των φαινομένων του υπερτουρισμού σε κατοίκους και επισκέπτες

- **Περιβάλλον:**

- **Υπερδόμηση** με υποβάθμιση τοπίου και θελγήτρων
- **Συνωστισμός**, θόρυβος, ατμοσφαιρική ρύπανση
- **Ελλειψη νερού, υποβάθμιση εδάφους και θάλασσας, μείωση βιοποικιλότητας**

Αξιολόγηση της κατάστασης τουρισμού και προορισμών. Εννοιες και εργαλεία

Μεγέθυνση

Ανάπτυξη

Κύκλος ζωής προϊόντος και προορισμού

Βιώσιμη Ανάπτυξη

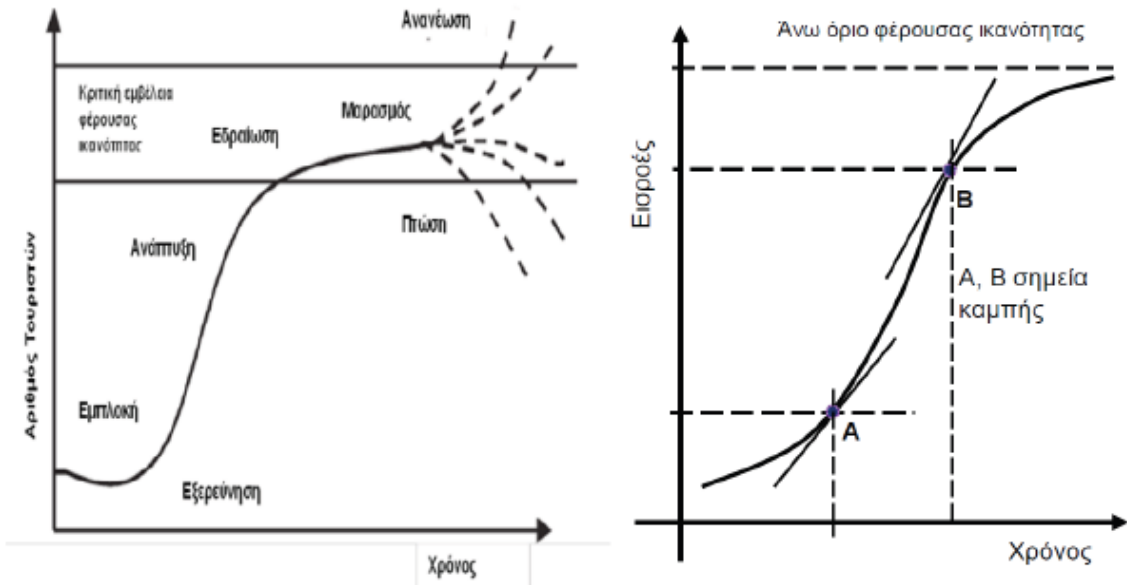
Φέρουσα Ικανότητα

Υπερτουρισμός

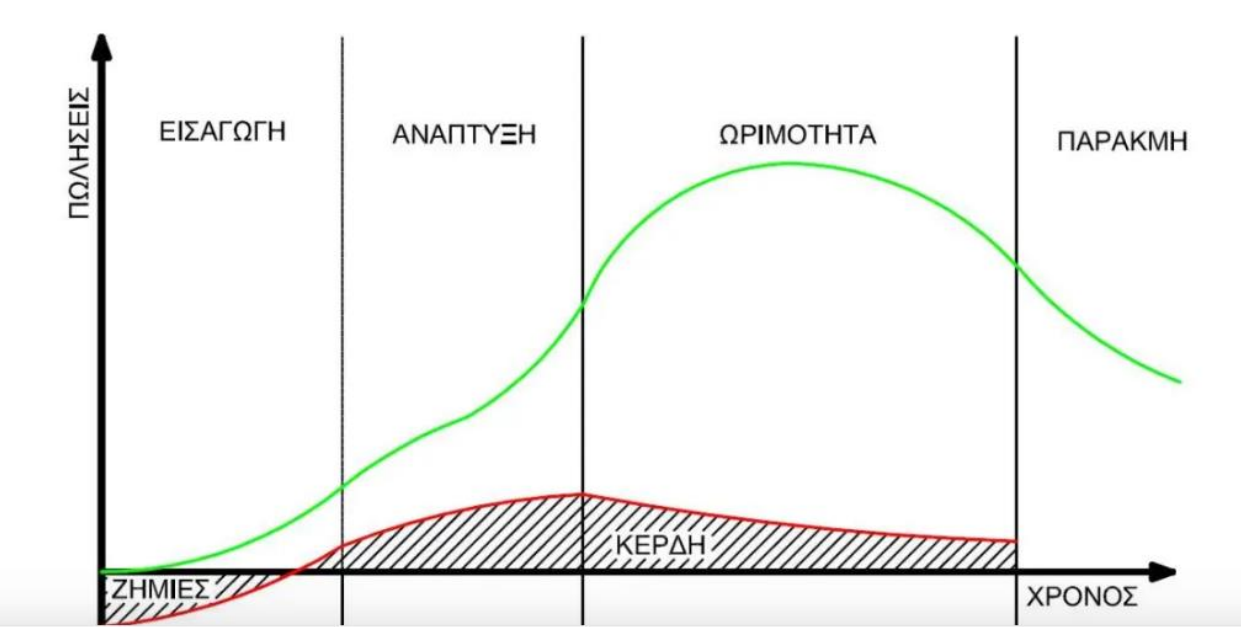

Τουρίστες απολαμβάνουν την ηρεμία (;) σε παραλία στο Μπαλί (Shutt

Σχήμα 1: Υποθετικός "κύκλος ζωής" μιας τουριστικής περιοχής.

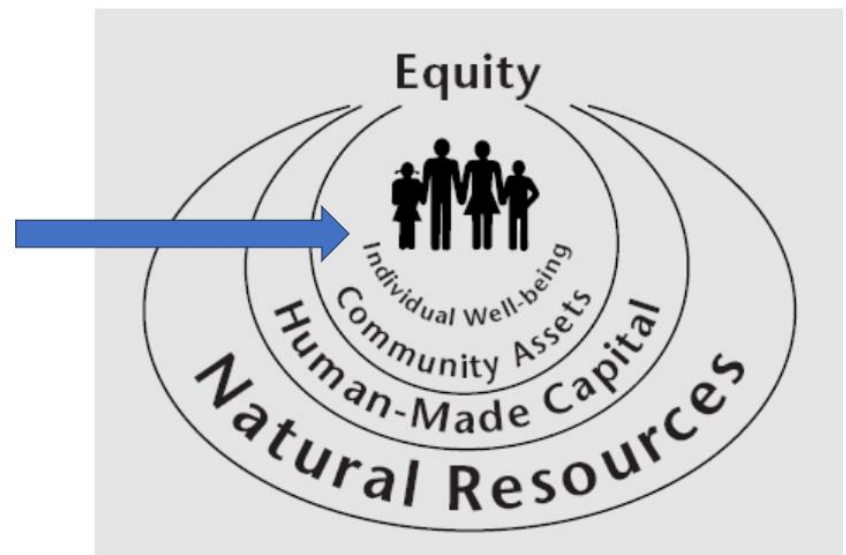

Πηγή: Butler (1980), Ιδία επεξεργασία

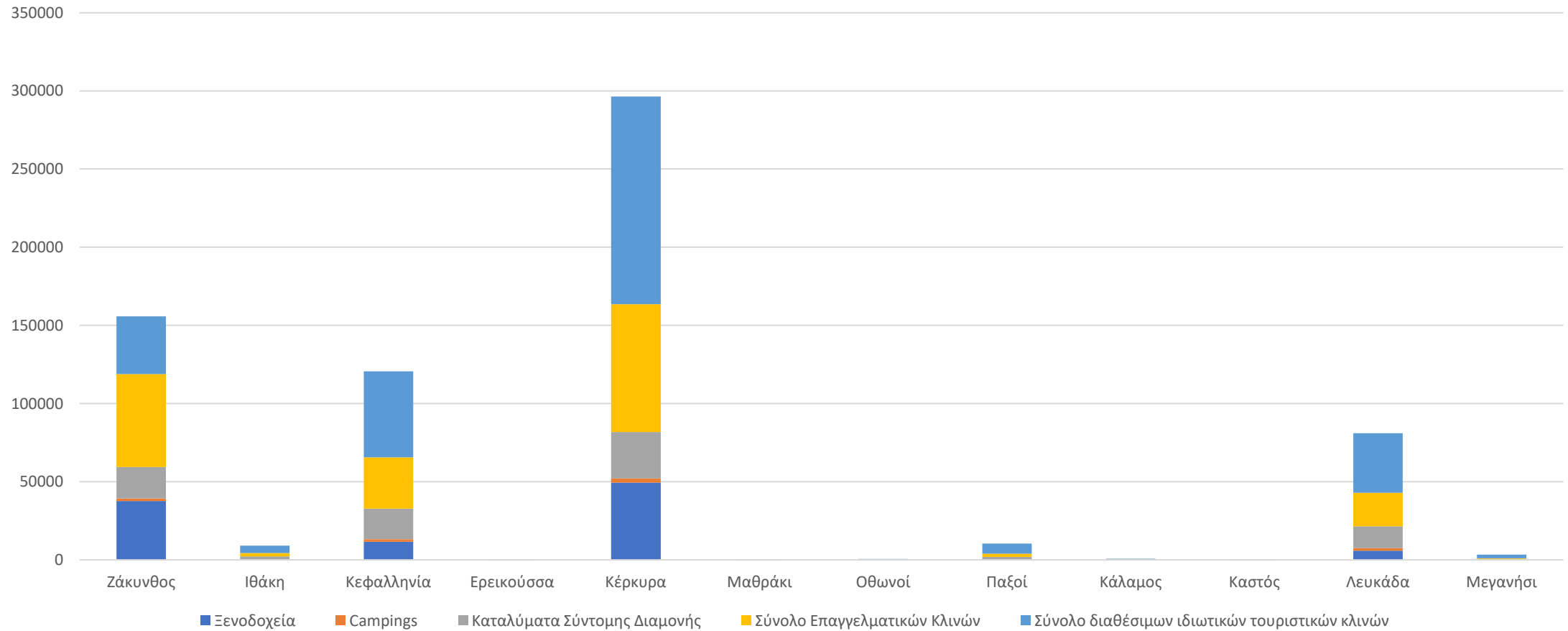
Sustainable Tourism in Sustainable Destinations

Tourism Activity and its contribution to the global sustainability

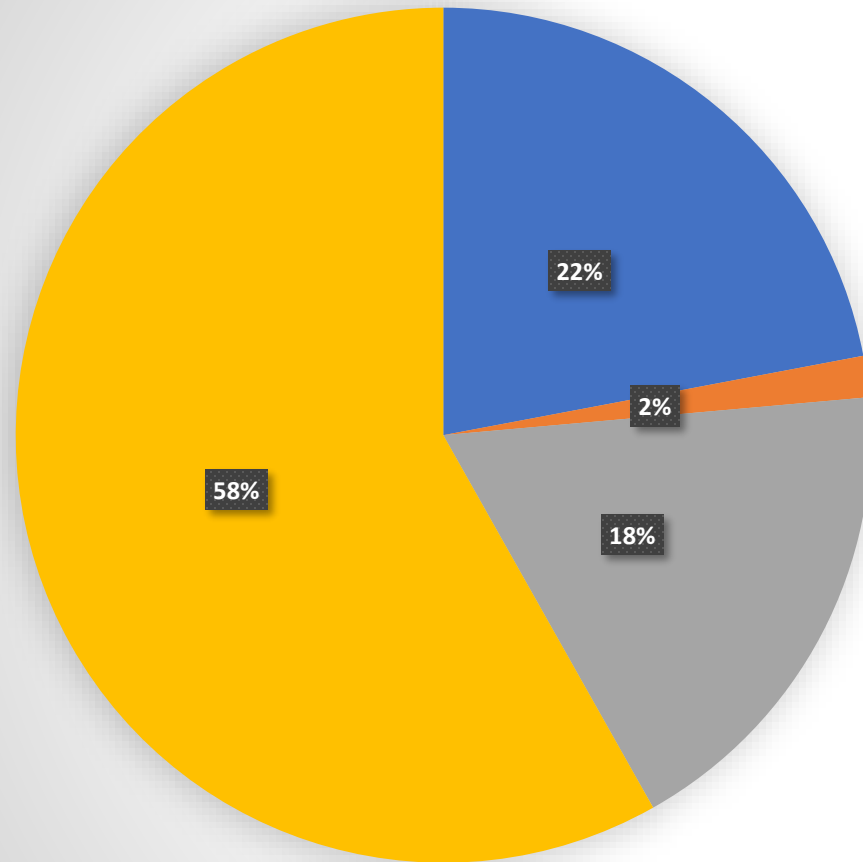

Ο τουρισμός στη Περιφέρεια
Ιονίων Νήσων με αριθμούς

Επαγγελματικές και ιδιωτικές κλίνες ανά νησί

Σύνολο επαγγελματικών και ιδιωτικών καταλυμάτων

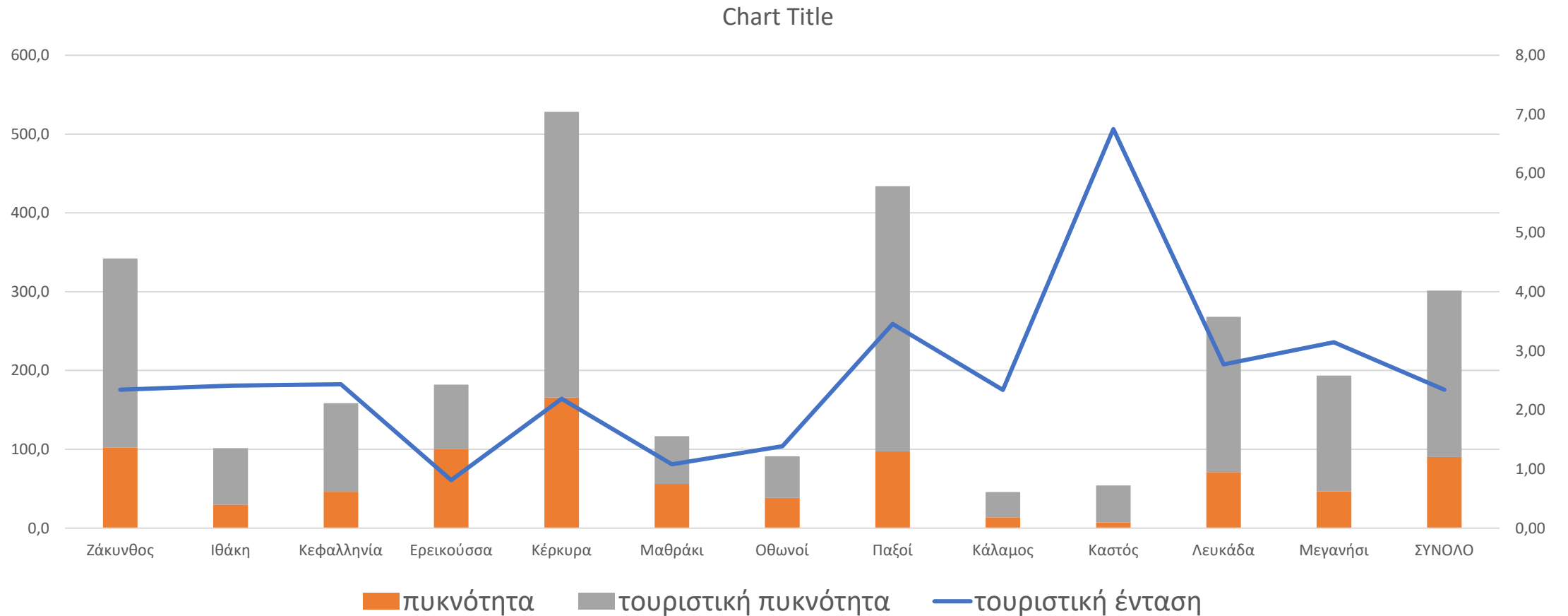
■ Ξενοδοχεία

■ Campings

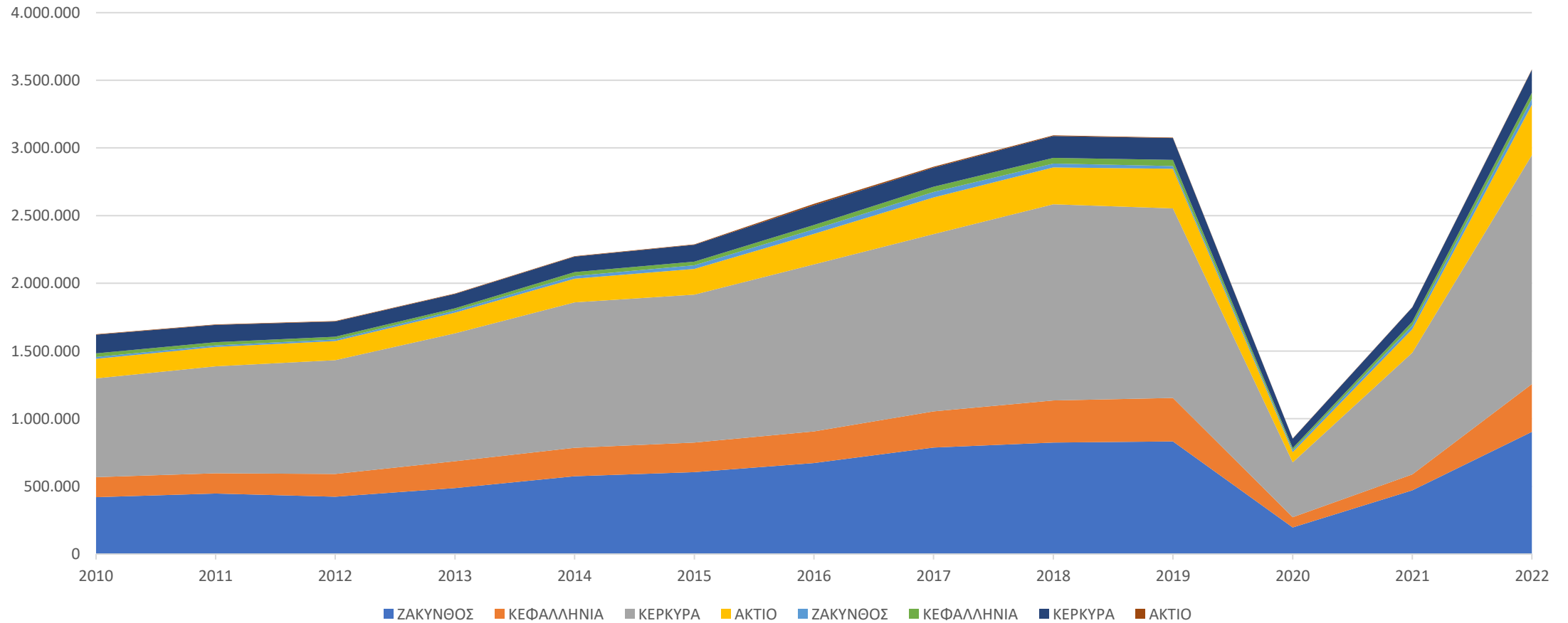
■ Καταλύματα Σύντομης Διαμονής

■ Σύνολο διαθέσιμων ιδιωτικών τουριστικών κλινών

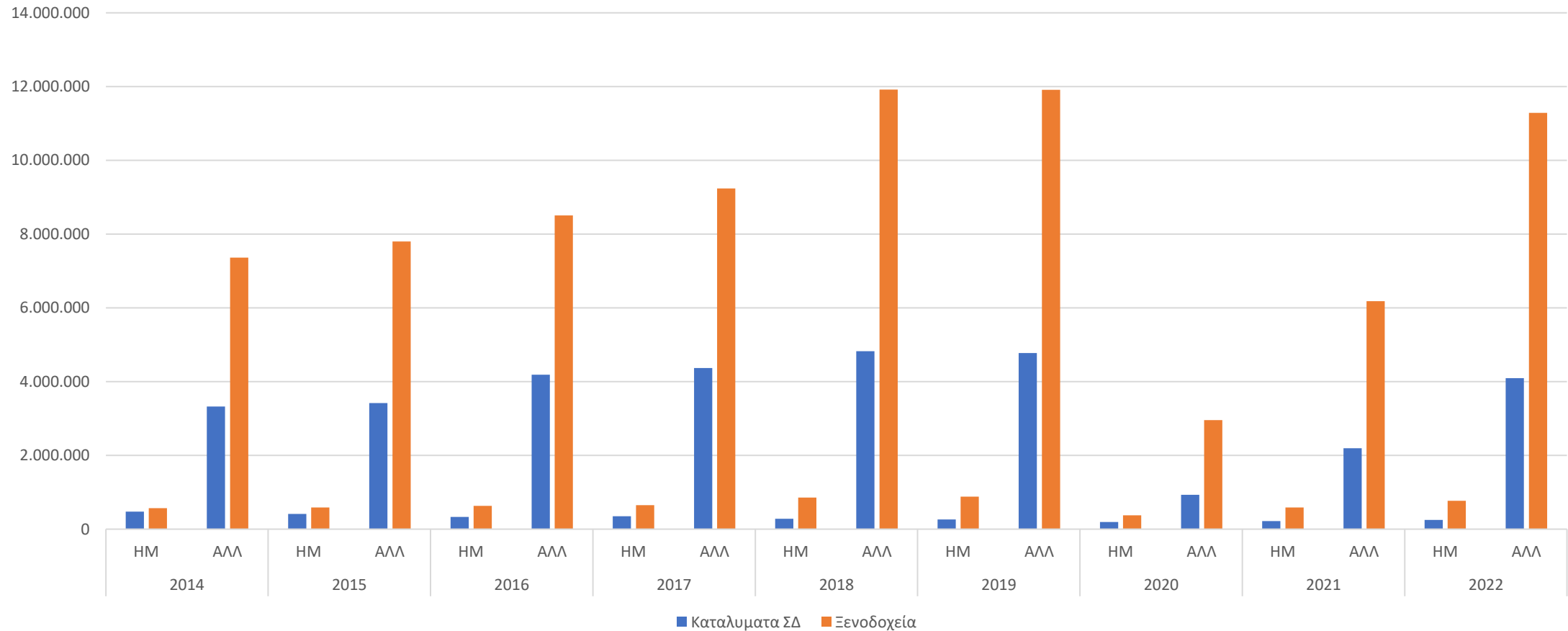
Τουριστική ένταση (κλίνες/κάτοικο) και συνολική πυκνότητα (κλίνες και κάτοικοι/τχ)

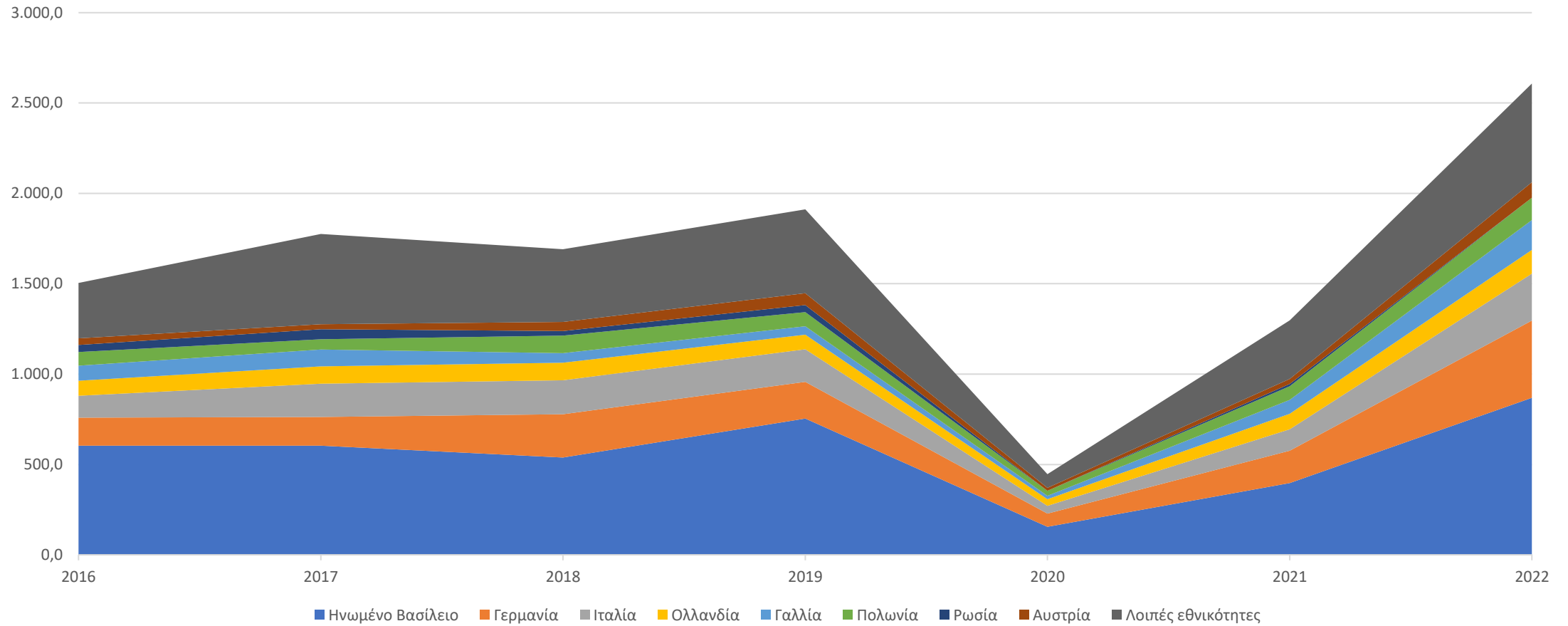
Σύνολο αφίξεων με αεροπλάνο 2010-2022

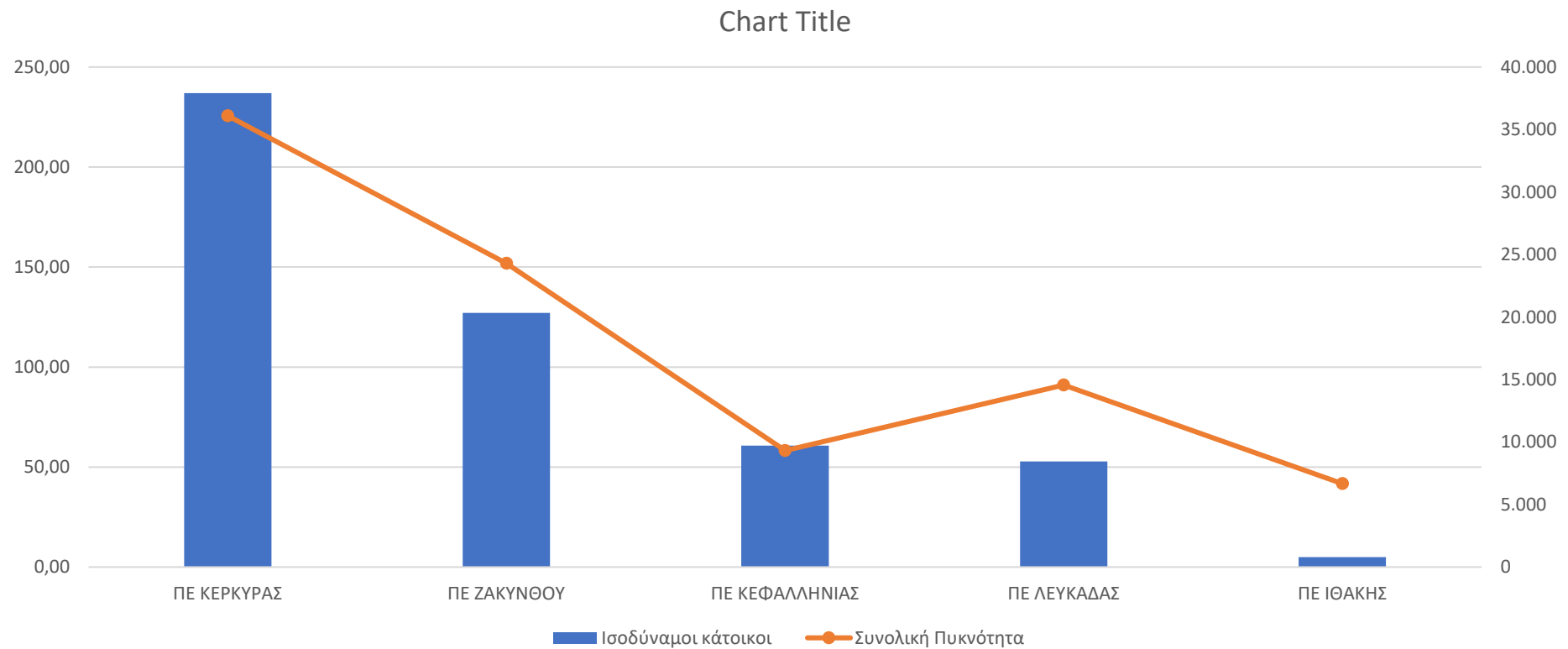
Διάγραμμα: Εξέλιξη διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχεία και Καταλύματα Σύντομης Διαμονής στο σύνολο της ΠΙΝ (ημεδαποί – αλλοδαποί) 2014-2022

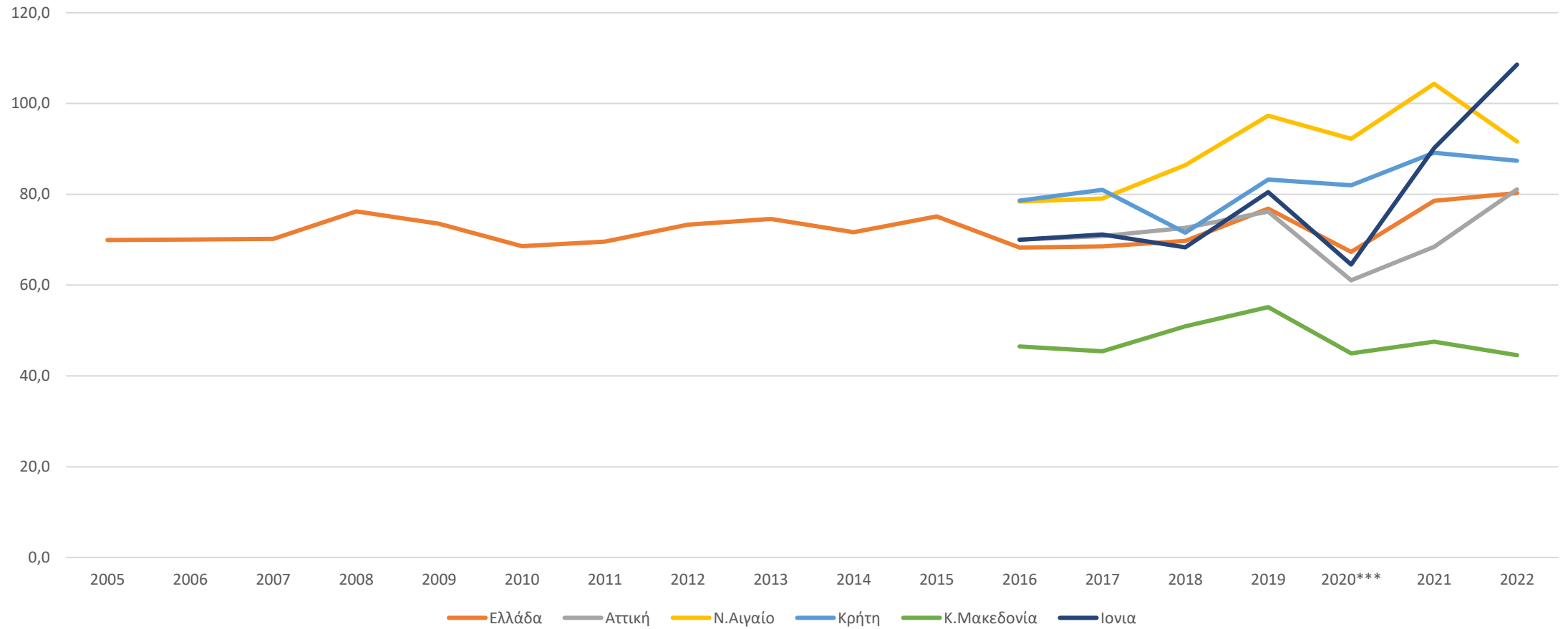
Διάγραμμα: Εξέλιξη τουριστικής δαπάνης εισερχόμενων τουριστών (2016-2022)

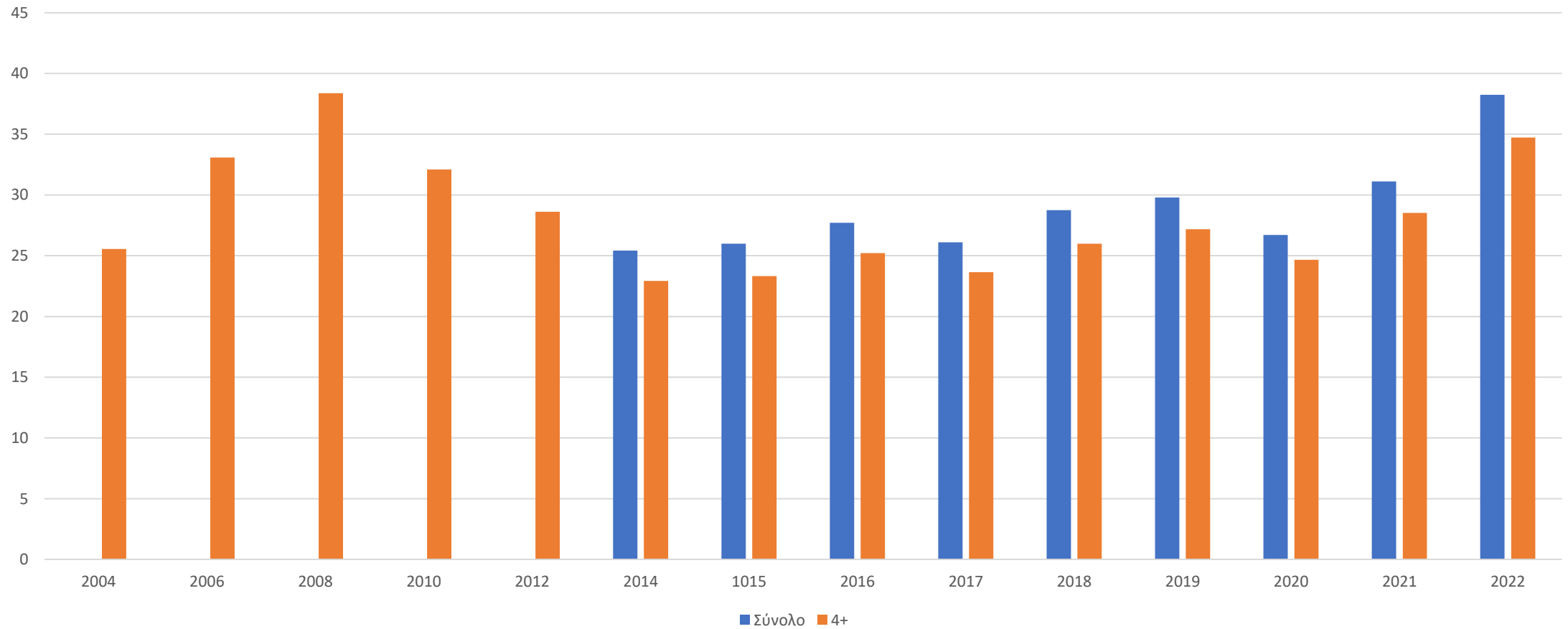
Ισοδύναμοι κάτοικοι και συνολική πυκνότητα με βάση την εκτίμηση των διανυκτερεύσεων

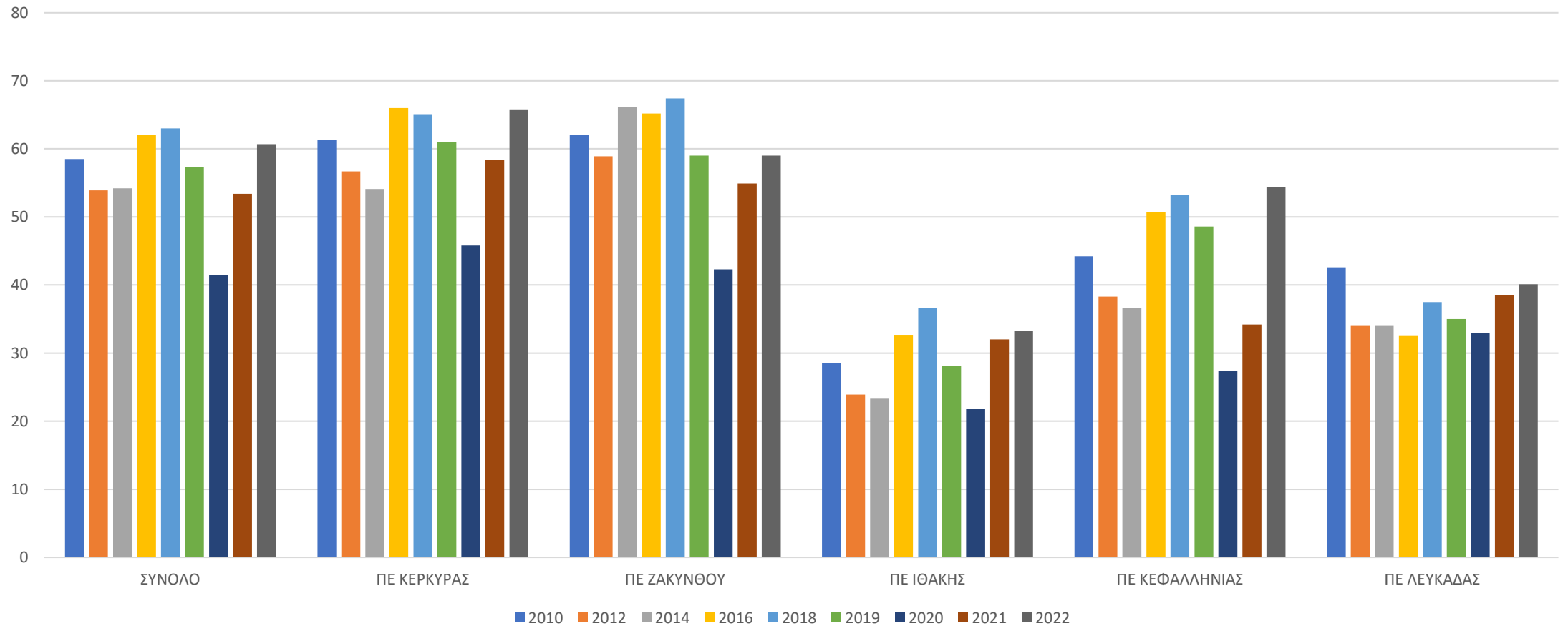
Διάγραμμα: Εξέλιξη της ημερήσιας δαπάνης εισερχόμενου τουρισμού (2005-2022)

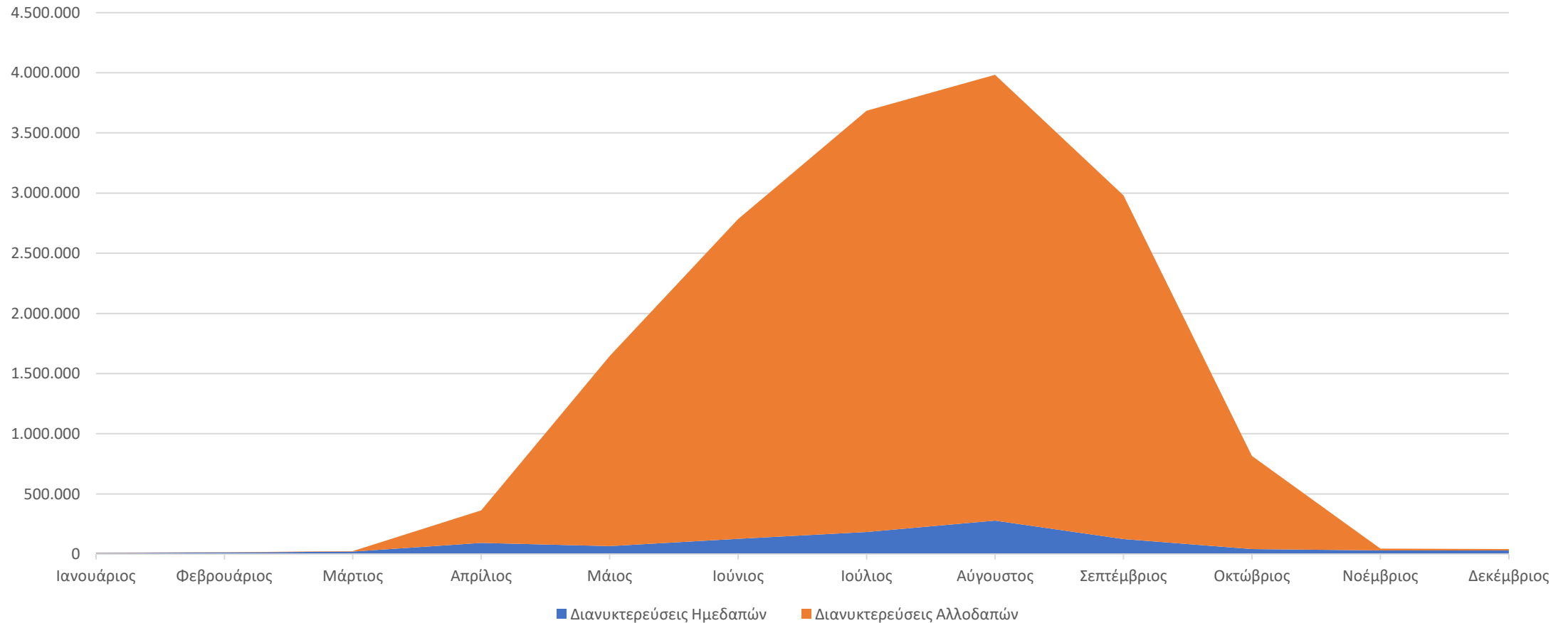
Διάγραμμα: Μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση ημεδαπών (2004-2022)

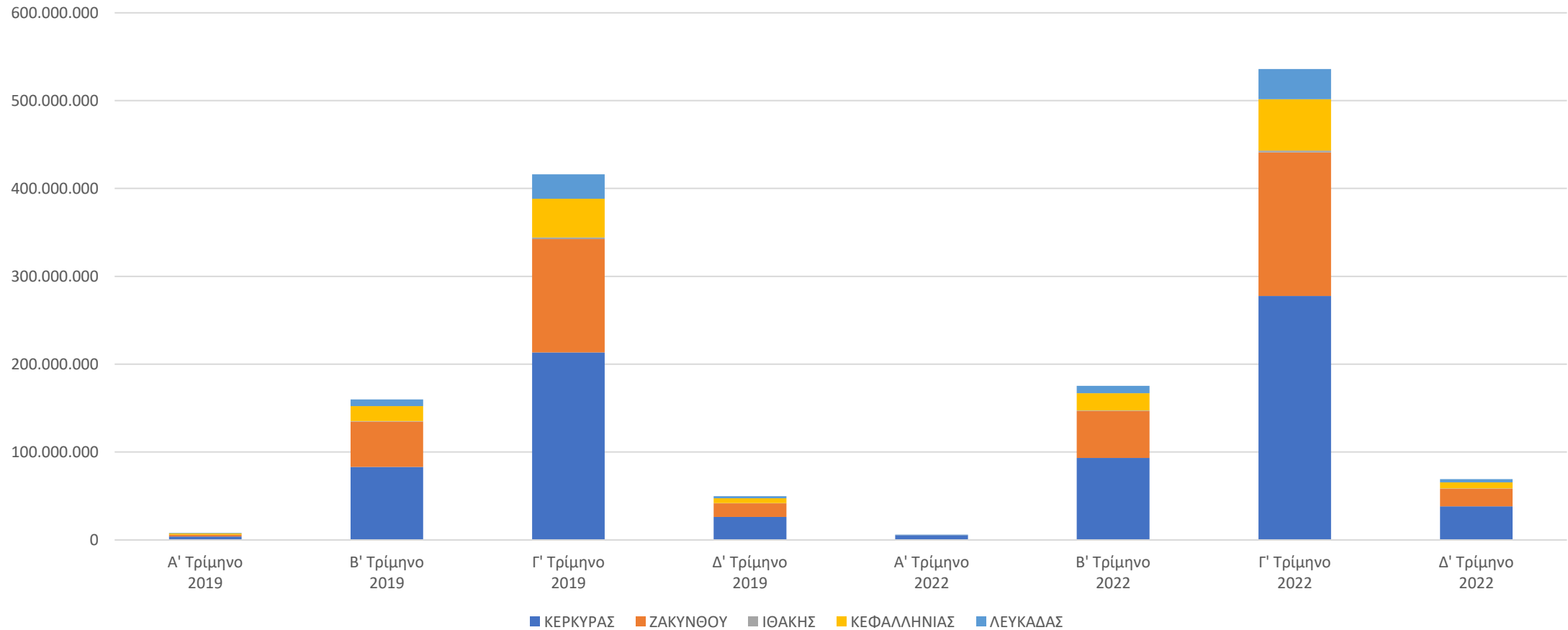
Διάγραμμα: Ποσοστό πληρότητας σε ξενοδοχειακές μονάδες ανά ΠΕ (2010-2022)

Διάγραμμα: Εποχικότητα διανυκτερεύσεων σε όλα τα καταλύματα Ημεδαπών και Αλλοδαπών τουριστών - 2022

Πίνακας: Τριμηνιαία δεδομένα τζίρου επιχειρήσεων καταλύματος ανά ΠΕ (2019 & 2022)

Διάγραμμα: Κατανομή κατανάλωση ενέργειας – Ζάκυνθος 2009

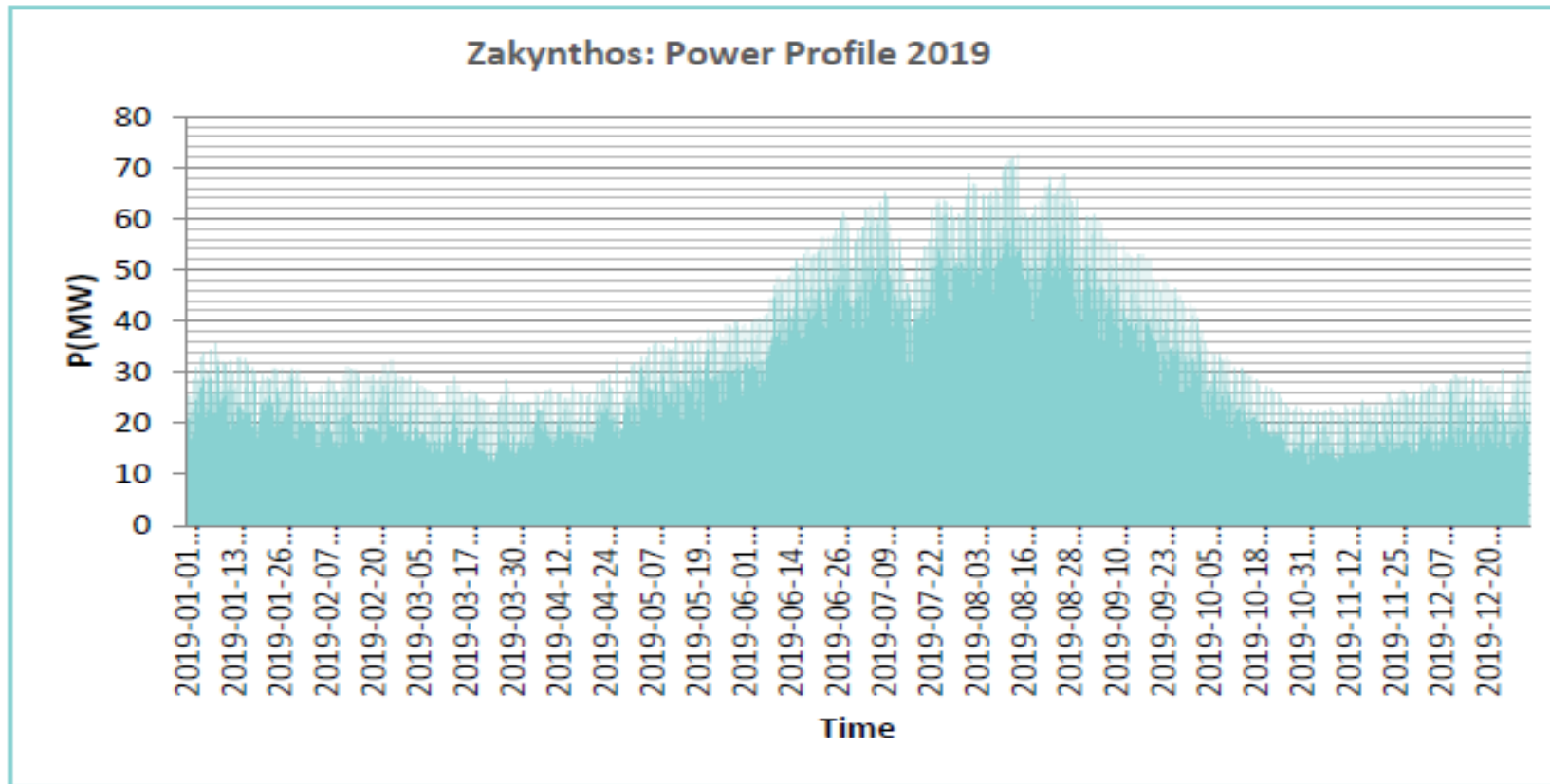

Figure 32. Zakynthos' power profile for 2019.

Source: Authors' elaboration on available data.

Εξέλιξη αεροπορικών αφίξεων και κατανάλωση ενέργειας στη Κέρκυρα 2017-2020

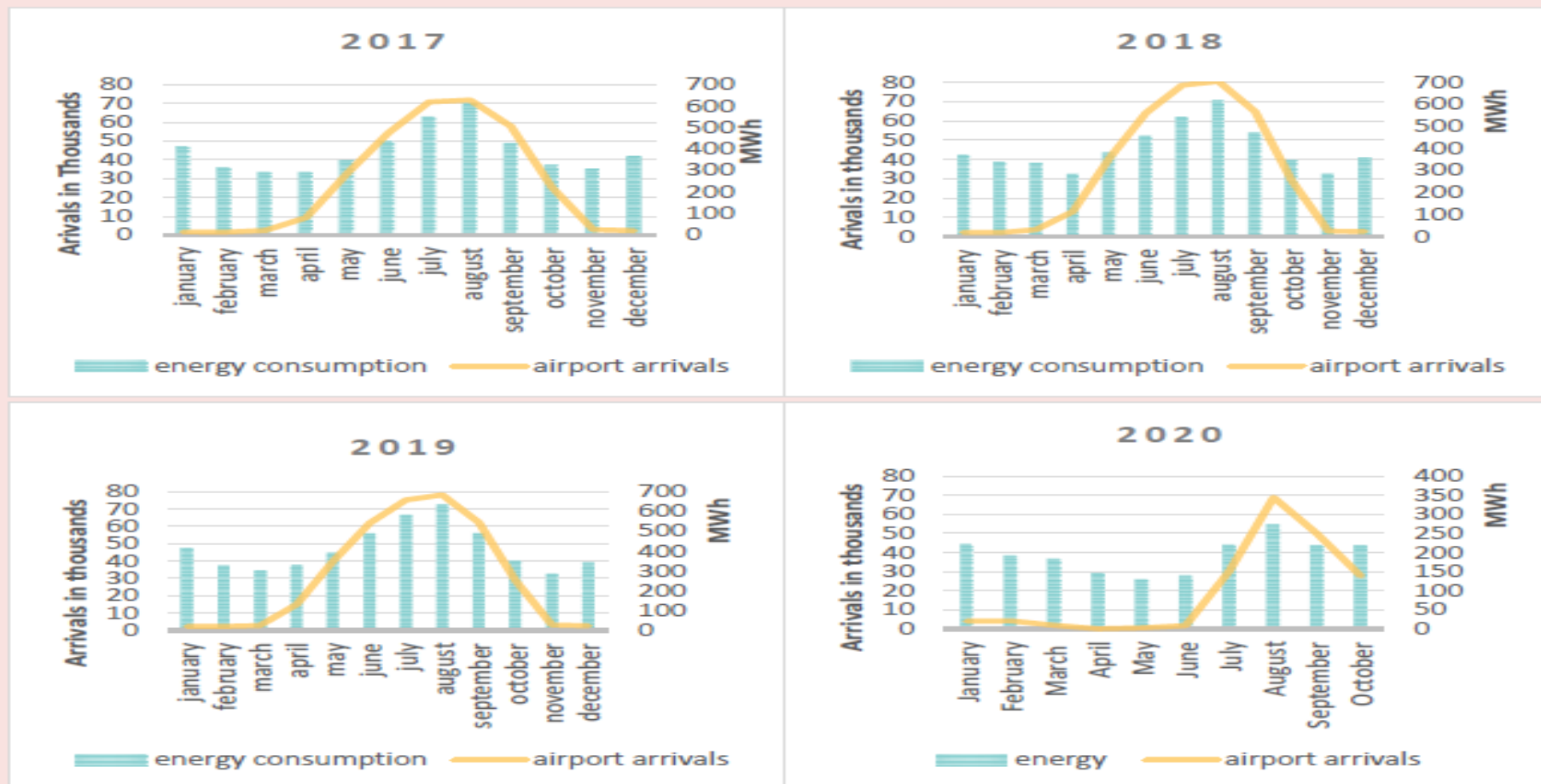
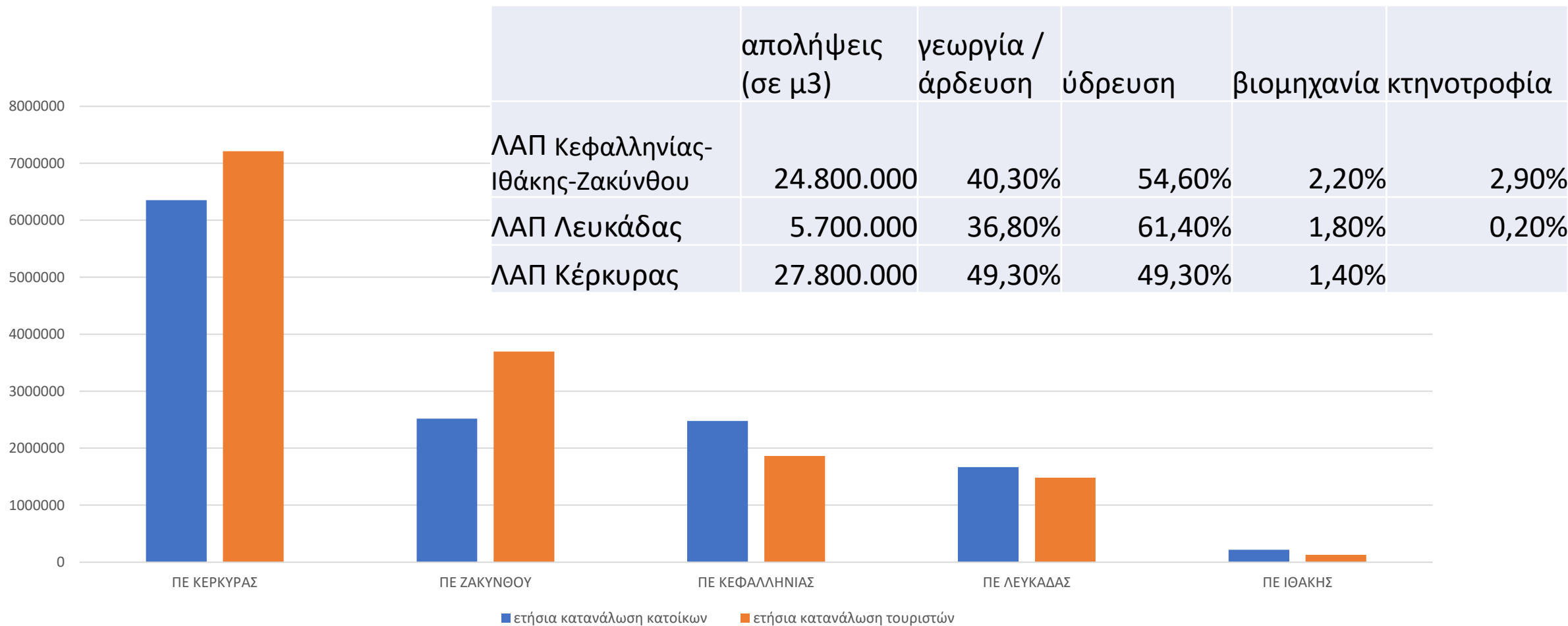
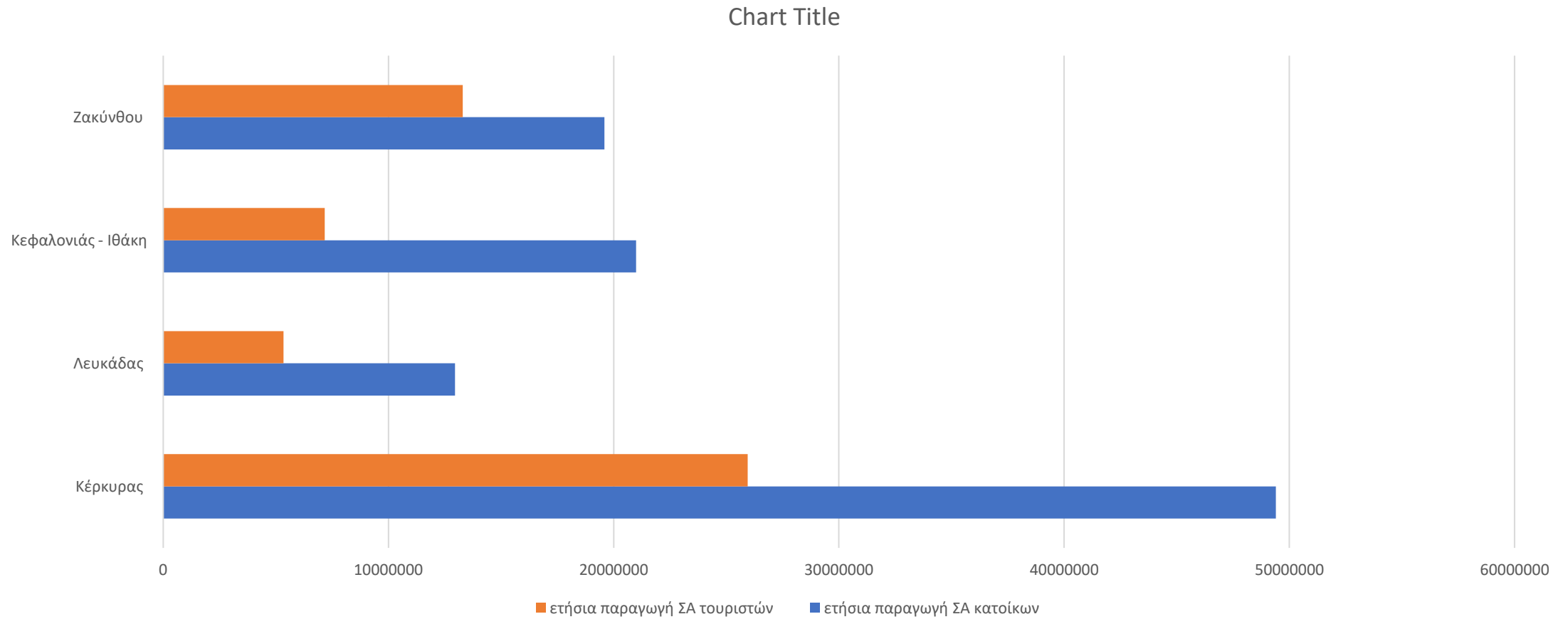

Figure 33. Airport Arrivals & Power Profile for Corfu.

Εκτίμηση κατανάλωσης νερού - 2019

Εκτίμηση παραγωγής στερεών αποβλήτων από κατοίκους και τουρίστες

Τι έχει αλλάξει και σήμερα ξανασυζητάμε τη πορεία του τουρισμού;

- Ο παγκόσμιος «λόγος» : τα SGDs και ο βιώσιμος τουρισμός
- Οι τάσεις της αγοράς και των μεγάλων παικτών
- Οι προτιμήσεις των καταναλωτών – τουριστών
- Οι τοπικές κοινωνίες: φέρουσα ικανότητα και υπερτουρισμός

Οραμα και στρατηγικοί στόχοι (1)

Ξέρουμε τι θέλουμε; Πως μπορεί να επιτευχθεί;

- Τουρισμό 365 ημέρες το χρόνο;
- Αύξηση τουριστών, διανυκτερεύσεων και εσόδων;
- Αύξηση κερδών τουριστικών επιχειρήσεων; Όλων; Των ξενοδοχείων μόνο; Των μεγάλων ξενοδοχείων; Των αμοιβών των εργαζόμενων;
- Αύξηση της ημερήσιας δαπάνης;
- Αύξηση του % του τουρισμού σε ΑΕΠ και απασχόληση;
- ;;; (κάτι άλλο;)

Ποιο το όραμα για το Ιόνιο 2030+;

Τα πιθανά σενάρια

- **Business as usual:** συνεχίζουμε τη μεγέθυνση με άξονα τον τουρισμό «χαλάρωσης» και ψυχαγωγίας χωρίς χωροταξικούς και άλλους περιορισμούς. Νέες υποδομές μεγαλύτερης κλίμακας.
- **Συνεχιζόμενη αύξηση του τουρισμού με χωροταξικούς περιορισμούς** στο real - estate (μεγάλες εγκαταστάσεις και διάσπαρτα καταλύματα) & διαχειριστικές παρεμβάσεις για περιορισμό στη κατανάλωση πόρων
- **Αλλαγή του αναπτυξιακού μοντέλου** με στόχο τον τουρισμό ευζωίας & ευεξίας για επισκέπτες και κατοίκους μέσα από ανάδειξη των τοπικών πόρων (τουρισμός εμπειρίας)

Οραμα και στρατηγικοί στόχοι

Βιώσιμος Τουρισμός σε έναν Βιώσιμο Προορισμό αξιοποιώντας:

- το αίσθημα ασφάλειας και φιλοξενίας που εκπέμπει η χώρα,
- το νερό, τη φύση, τη διατροφή, τον πολιτισμό για μετεξέλιξη του σημερινού τουρισμού ήλιου και παραλίας σε **τουρισμό ευζωίας & ευεξίας**
- **παραγωγή μοναδικών «γαλαζιο-πράσινων» εμπειριών ποιότητας με βάση τον πολιτισμό και τη φύση που:**
 - *θα ικανοποιούν τους καταναλωτές-τουρίστες*
 - *θα προσφέρουν ικανοποιητικά εισοδήματα και «καλές» θέσεις εργασίας στους άμεσα εμπλεκόμενους και*
 - *θα προσφέρουν ευημερία και ποιότητα ζωής στην κοινωνία.*

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ, ΦΥΣΙΚΩΝ και ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΝΩΣΗ

Στρατηγική & επιχειρησιακές παρεμβάσεις

Ολοκληρωμένη στρατηγική ως επιχειρησιακά σχέδια με δράσεις για:

- **Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών από Επιχειρήσεις** με στόχο τη στροφή σε υπεύθυνη επιχειρηματικότητα με έμφαση στη ποιότητα, την τοπικότητα, τη πράσινη και ψηφιακή μετεξέλιξη – επανακατάρτιση εργαζομένων και εργαζόμενων
- **Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών από Αυτοδιοίκηση** και άλλους φορείς
- **Διαφοροποίηση του παραγόμενου τουριστικού προϊόντος** με αξιοποίηση τοπικών φυσικών, πολιτιστικών και παραγωγικών πόρων & δεξιοτήτων
- **Βελτίωση της προβολής των προορισμών**
- **Βελτίωση της διακυβέρνησης** με δημιουργία Παρατηρητηρίων Τουρισμού και & DMMOs

Προϋπόθεση όλων: αναπροσδιορισμός του αναπτυξιακού μοντέλου προς τη βιωσιμότητα

Αλλαγή του πρότυπου παραγωγής και κατανάλωσης

Θα πρέπει να αποδεχτούμε ότι οι δραστηριότητες που αναπτύσσουμε, σε έναν τόπο και ειδικά όταν είναι νησί όπου οι πόροι είναι εξ ορισμού περιορισμένοι, δεν θα υπερβαίνουν τη **φέρουσα ικανότητα** του

Ποια στρατηγική;

- **Νησιά ποιοτικά** δίνοντας βάση στην αξιοποίηση του τοπικού φυσικού, πολιτιστικού, ανθρώπινου και παραγωγικού κεφαλαίου για παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών με υψηλή προστιθέμενη αξία με στόχο μια ανθεκτική σε κρίσεις οικονομία
- **Νησιά πράσινα**, με αυστηρούς κανόνες διαχείρισης των περιβαλλοντικών πόρων με στόχο ένα ανθεκτικό στη κλιματική κρίση περιβάλλον
- **Νησιά ίσων ευκαιριών**, ώστε με Υπηρεσίες Δημοσίου Συμφέροντος υψηλού επίπεδο και σχεδιασμένες ώστε να ανταποκρίνονται στις ιδιαιτερότητες των νησιών, τα νησιά να είναι ελκυστικοί τόποι για κατοίκηση και επαγγελματική ενασχόληση

Ποιος είναι ο ρόλος των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών στο νέο μοντέλο;

- Η ένταξη των προστατευόμενων περιοχών στο μοντέλο ανάπτυξης
- Η ανάδειξη της θάλασσας ως στοιχείο ευεξίας και πλούτου των νησιών αντι;ι του αποδέκτη των πιέσεων (γεωργία, τουρισμός, πληθυσμός, αλιεία, yachting)
- Θαλάσσια πάρκα: τα ειδικά προϊόντα σε ειδικούς αποδέκτες – ειδικά στα μικρά νησιά
- Το branding νησιών μέσα από τη θάλασσα: caretta-caretta, Οδυσσέας

Πως μπορεί να υλοποιηθούν αυτά;

Αυτή τη περίοδο:

- Εξειδίκευση του ΠΕΠ-ΤΑΠΤΟΚ «Στρατηγική βιώσιμου Τουρισμού» + πόροι από άλλους άξονες
- Εξειδίκευση του Leader Ιονίων
- Εθνικοί πόροι από Δήμους και Περιφέρεια

Σχεδιασμός για τη επόμενη προγραμματική περίοδο

Ευχαριστώ για τη προσοχή σας

- ispil@aegean.gr
- <https://llid.aegean.gr/>
- Fb: Εργαστήριο Τοπικής και Νησιωτικής Ανάπτυξης
- <https://tourismobservatory-n.ba.aegean.gr/>
- Fb: Παρατηρητήριο Βιώσιμου Τουρισμού Αιγαίου

